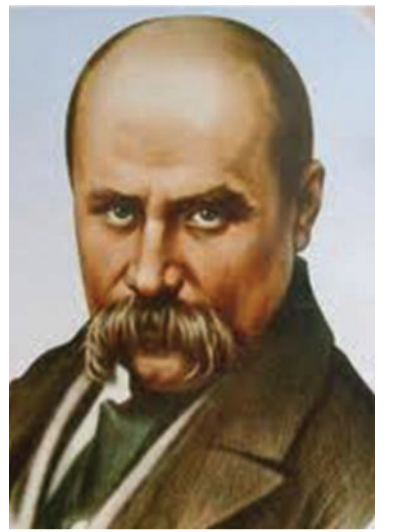

Українська ВІСНИК

Т. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXIII. № 5-6 (березень) 2016

Микола СТОРОЖЕНКО
«Думи мої, думи мої...»

ДУМИ МОЇ. ДУМИ МОЇ

Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?..
Чом вас вітер не розвіяв
В степу, яв пилину?
Чом вас лихо не приспало,
Яв свою дитину?..

Прочитайте:

- ❖ Українці Бухареста відзначили 202-у річницю від дня народження Тараса Шевченка
- ❖ «То ми вірим з тобою, Тарасе...»
- ❖ Вшанування пам'яті буковинських українських письменників
- ❖ VII-ий Міжнародний симпозіум «Румунсько-українські відносини: історія та сучасність»
- ❖ Вивчаймо українську мову
- ❖ Дві квітки: Анка і Конвалія

ПРОПОНУЮ ОДИН ДОКАЗ ТОГО, ЩО УКРАЇНСЬКА МОВА СПРАВДІ ПРЕЧУДОВА

«У далекому 1916 році в купе вагона першого класу швидкого поїзда «Львів – Відень» їхали чотири пасажири: англієць, німець, італієць та українець, відомий юрист Богдан Костів. Молоді люди розуміли один одного, спілкувалися між собою то англійською, то німецькою... І ось нарешті заговорили про те, котрій із мов належить світове майбутнє й чому.

Англієць.

Англія – країна мандрівників і мореплавців. Англійська мова – це мова Шекспіра, Байрона. Безумовно, саме їй належить світове майбутнє.

Німець.

А німецька мова – це мова великих імперій. Це мова філософії, техніки. Це мова Гьоте, Гайне. Саме вона претендує на світове панування.

Італієць.

Італійська мова – це мова сонячної Італії, мова музики й кохання, мова Данте, Верді. Вона повинна стати провідною в світі.

Українець.

Я також міг би сказати, що моя мова – це мова незрівнянного сміхотворця Івана Котляревського, Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка. Нашою мовою звучить понад 300 тисяч народних пісень. Але я піду іншим шляхом. Складу оповідання, в якому всі слова починалися б з однакової літери. Назвіть яку-небудь букву.

Англієць.

Це неможливо!

Італієць.

У вас нічого не вийде!

Німець.

Гаразд. Нехай це буде... буква «П»

Українець.

Чудово! Оповідання називається «Перший поцілунок».

Популярному поетові Павлу Подільчаку поштою прийшло приємне повідомлення. «Приїздить, прошу пане Павле, – писав поважний приятель Підгорецького повіту Полікарп Паскевич, – погостюєте, повеселитесь»...

Павло Подільчак поспішив, прибув першим поїздом. Підгорецький палац Паскевичів привітно прийняв приїжджого поета. Потім під'їхали персони.

Посадили Павла поряд паночки – премилої Поліни. Поговорили про політику, погоду. Павло прочитав пречудові поезії, Поспівали пісень, потанцювали, Потім присутніх попросили пообідати. Принесли печені поросята, приправлені перцем півники, пахучі паляниці, печінковий паштет, пухкі пампушки під печеричною підливою, пироги, підсмажені пляцки.

Потім Павло, Поліна пішли прогулятися, помилуватися природою, послухати пташині переспіви. Побродивши по парку, пара присіла під платаном, порослим плющем. Посиділи, помріяли, пошепотілися. Павло пригорнув Поліну. Прозвучав перший поцілунок...

Прощай, парубоче привілля!

Прийдеться поетові приймакувати.

**Підібрав Віктор ГРИГОРЧУК,
голова Яської повітової організації
СУРу**

Бі-Бі-Сі: фільм про збагачення Путіна

25 січня Бі-Бі-Сі у телепрограмі «Панорама» показала 30-хвилинний викривальний фільм про російського президента під назвою «Таємні багатства Путіна», в якому розповідається, яким чином Володимир Путін збагачувався, займаючи посаду Президента Росії і як він опинився серед найбагатших людей планети, використовуючи свою владу. Кореспондент Бі-Бі-Сі Ричард Білтон взяв численні викривальні інтерв'ю у колишніх діячів Кремля, які погодилися розповісти, як збагачувався В. Путін і де саме заховані його багатства.

Р. Білтон побував у Санкт-Петербурзі, де у комунальній квартирі з однією вбиральною і кухнею для усіх родин зростав В. Путін. Злидні дитинства породили у нього потяг до збагачення за будь-яку ціну. Після розпаду КГБ, у системі якого кар'єра В. Путіна була невдалою, він спромігся влаштуватися у адміністрації Санкт-Петербургу, де з групою однодумців розпочав незаконні оборудки, які принесли перші статки.

Макс Фридзон з Нью-Йорку розповів про ці оборудки В. Путіна. Вони заснували так званий «ХХ трест», проти якого було порушено кримінальну справу, котру припинили після переїзду В. Путіна до Москви, а слідчого звільнили. Компанія спорудила для В. Путіна будинок в Торев'єха (Іспанія). Вже тоді з ним співдіяли Віктор Зубов, Дмитро Медведев, Віктор Іванов, Ігор Сечин, Олексій Мілер, котрі потім рушили з ним до Москви, посіли відповідальні позиції і швидко збагатилися.

В. Путін очолив ФСБ - спадкоємницю КГБ, яка відкрила йому нові можливості збагачення і шлях до президентського крісла, а також навчила приховувати джерела збагачення. Про те, як це сталося, у фільмі розповів колишній приятель В. Путіна Сергій Пуґачов, котрий живе у Ніцці. Тепер статки В. Путіна обчислюються у 40 млрд. дол. У телефонних розмовах про таємні рахунки і контакти В. Путіна його називали «Михайло Іванович».

Першим співрозмовником Р. Білтона став Сергій Колесников, який збирав гроші з російських олігархів, в тому числі з Романа Абрамовича, ніби на охорону здоров'я. За ці гроші звели палац В. Путіна біля Геленджика на Кавказі. Лише Р. Абрамович передав йому 203 млн. дол. і яхту за 37 млн. дол. Колишній керівник «Совкомфлоту» Дмитрій Скарґа заявив, що це він передавав В. Путінові яхту «Олімпія» від Р. Абрамовича. Утримання яхти йшло з державного бюджету.

Збагатилися й особисті друзі президента Сергій Ролдугін, Юрій Ковальчук, Володимир Якунін, брати Борис і Аркадій Ротенберґи.

Слово було надане представникові Департаменту фінансів СІЛА Адамові Шубинові, який підтвердив, що Вашингтон давно зауважив, як збагачуються В. Путіна і його друзі за рахунок Росії. В. Путін контролює усіх багатіїв Росії і недогідливих усуває з свого шляху, як це сталося з Михайлом Ходорковським. У фільмі В. Путіна назвали «царем, який розграбував свою країну».

Бі-Бі-Сі підготувала також цей фільм з російським перекладом, щоб росіяни дізналися про свого провідника.

Левко ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ
(«Свобода»)

КРИЗА «БРАТНЬОЇ ЛЮБОВИ»

Останнім часом у Росії посилили пропаганду ідеї, що українці та росіяни є «братніми народами» і мають налагодити свої взаємини. Цю ж тезу озвучує і Президент Росії Володимир Путін. Що стривожило провідників сусідньої держави?

Дослідження, яке в листопаді 2015 року провела соціологічна група «Рейтинг» на замовлення Міжнародного республіканського інституту США та Посольства Канади в Україні, показало, що зараз ставлення українців до Росії зовсім не відповідає визначенню «братніх народів». Найкраще українці зараз ставляться до Польщі, другою йде Білорусь, потім Євро-союз загалом, а далі Грузія, Литва, Канада, Німеччина, США і Молдова. Росія перебуває на десятому місці серед симпатій українців, і до неї позитивно ставляться від 16 до 34 відс., а ще кілька років таких було майже 90 відс.

Анексія Криму та події на сході, причетність до яких Кремль заперечує, обвалили рівень доброго ставлення до Росії утричі. При цьому негативне ставлення українців до Росії суттєво вище, ніж до США, до яких погано ставляться всього 16 відс. українців.

Ще більш показові цифри соціологів російського «Левада-центру». Їхнє дослідження також показало майже трикратний обвал українців довіри до Росії між 2013 та 2015 роками. При цьому ставлення українців до Росії завжди було та залишається кращим, ніж росіян до України.

Ставлення українців до Росії почав вимірювати російський «Фонд общественное мнение» (ФОМ). За його даними, навіть після Помаранчевої Революції та першого перекриття газу Росією ставлення українців до росіян було позитивним - 71 відс., а негативним - 15 відс. Ці показники суттєво не змінювались аж до 2010 року.

І тільки анексія Криму та активна підтримка Росією бойовиків у конфлікті на Донбасі, в якому загинули тисячі українців, зламали тен-

денцію й налаштували проти сусідів більшість мешканців України. Натомість у Росії до президентства Віктора Януковича негативне ставлення до України домінувало, посилюючись під час газових криз та конфлікту у Грузії.

Виступаючи 28 листопада 2015 року на церемонії вшанування пам'яті жертв Голодоморів в Україні, Президент України Петро Порошенко про Росію сказав: «Незмінними залишалися ненависть до України і нестримне бажання знищити нас, українців, як окремих народ. В чому-чому, а саме в цьому і білі, і червоні, і навіть червоно-коричневі завжди демонстрували і демонструють вражаючу єдність».

Гірке розчарування спіткало тих українців, які повірили у більшовицьку тезу про «братній російський народ». Режим Володимира Путіна відкрив справжнє ставлення росіян до українців і тепер треба не лише тривалого часу, але й чималих зусиль, щоб відновити добросусідську повагу між обома народами, які зі злочинної волі московських провідників ніколи не були братами.

(«Свобода»)

Союз українців Румунії

ПОСТАНОВА

№ 1384 з 12 березня 2016

На своєму черговому засіданні, яке відбулося 12 березня у Клузі Напоці, Рада Союзу українців Румунії по пункту 7-му порядку денного, затвердженого статутним кворумом, обговорила інформування, представлене головою СУРу Миколою Мирославом Петрецьким, у зв'язку з антисув'язними діями Івана Марочка.

На засідання був запрошений й Іван Марочко, який не відповів на нього і не виступив на свій захист.

Виступи та опінії на засіданні Ради були зазначені у Протоколі, який підписали всі присутні члени.

З обговорень випливає, що Іван Марочко несе відповідальність за постійне і багаторазове порушення таких положень Статуту СУРу:

Ст. 8 буква а: Іван Марочко не поважає положення Статуту, діючи систематично і з деструктивними наслідками проти законних цілей, для яких був заснований Союз, використовуючи його для досягнення власних амбіцій.

Ст. 8 буква б: нехтуючи рішеннями VII-го з'їзду СУРу, він постійно видає себе за лідера Союзу у своїх діях, що мають за мету паралізувати роботу органів, обраних демократично на основі Статуту.

Ст. 8 буква в: Іван Марочко ініціює дії, які суперечать інтересам Союзу, з метою заблокувати всі види діяльності, що є життєвими для нашої громади, створюючи клімат непевності і розбрату дискредитацією іміджу СУРу перед іншими організаціями етнічних меншин та державними інституціями. Рада підкреслює, що ці дії є систематичними, безперервними і особливо підступними, єдиною і підлою ціллю яких є розкол Союзу для задоволення самолюбних амбіцій пана Марочка.

Всією своєю поведінкою Іван Марочко постійно перебував на позиції, яка несумісна із званням члена СУРу, що є наслідком порушення положень ст. 9 букв б і в із Статуту Союзу.

В цій ворожій і зухвалій поведінці полягає вс діяльність Івана Марочка, який повинен був би виконувати свої статутні обов'язки, серед яких періодичне звітування перед Радою, для оцінення, відповідальностей, які були йому доручені.

Нехтуючи керівними органами Союзу, обраними статутно, Іван Марочко не інформував Раду про свою діяльність як депутат українців Румунії, яка, зрештою, зводилася до нічого. І як голова Комісії з питань етики і спірних питань він ніколи не представляв її роботу, змусивши Раду позбавити його цієї відповідальності.

Внаслідок висновків, що випливають з обговорень на засіданні Ради, як і відсутність позитивної реакції з боку І. Марочка

На основі передбачень ст. 10 Статуту Союзу українців Румунії Рада СУРу одноставно

УХВАЛЮЄ:

Схвалює Інформування голови СУРу відносно дій Івана Марочка, спрямованих проти Союзу українців Румунії і приймає його як документ Ради та додаток до даної постанови.

Оголошує Івану Марочку санкцію, передбачену ст. 10 Статуту, а саме виключення з членства Союзу українців Румунії.

Уповноважує Виконавчу Президію виконати цю Постанову з наслідками, що випливають із неї.

Зобов'язує Виконавчу Президію вжити всіх необхідних заходів для виправлення негативних наслідків руйнівної діяльності Марочка Івана таким чином, щоб діяльність Союзу якнайшвидше увійшла в нормальне русло.

Члени Ради присутні на засіданні:

Petrucci Nicolae Mirosław Tencelby
Horvat Irina Liuba Tencelby
Lambor Anna Tencelby
Spiralnic Lidia Feiu Tencelby
Moisi Bogdan Tencelby
Traida Mihai Tencelby
Cerencescu Dumitru Tencelby
Hoboruuc Victor Tencelby
Herbil Ioan Tencelby
Bucurto Varile Tencelby
COLOTELO ARASLANA Tencelby
Savciv Ilie Tencelby
MARCIUS PINTEA Tencelby
PAENCIUC VASILE Tencelby
Petrucci Nicolae Tencelby
ROMANUC GHEORGHE LIVIU Tencelby
Bucurto Stefan Tencelby
Liber Ivan Tencelby
Yemanc Victor Tencelby
Zendroai Terezia Tencelby

ФЕСТИВАЛЬ-КОНКУРС «РУМУНСЬКІ ДУШЕВНІ СКАРБИ»

Цього року Сучавська повітова рада, Культурний центр Буковина, Центр для збереження і розвитку традиційної культури організують фольклорний фестиваль-конкурс «Румунські душевні скарби» – XIV-й випуск – загальної фінальної фази. Цей фестиваль-конкурс унікальний тим, що він відбувається тільки на Буковині. Фестиваль-конкурс «Румунські душевні скарби» заснований для популяризації справжніх фольклорних цінностей Сучавського повіту. Мета цього фестивалю – сприяти розвитку традиційної культури, музики, танців, ремесел, народних звичаїв, народних інструментів і професій. Фестиваль-конкурс «Румунські душевні скарби» – XIV-ий випуск проводиться цього року за сегментами: діти до 14 років, сільські будинки культури, доми культури, художні гуртки різних меншин і відомі художні колективи, носії культурної спадщини, визнані на національному рівні, як: вокальна група «Алтіца» з Білки, вокальна група «Буковина» з Калафіндешт, фольклорна група «Флоаре де мелін» з Мелінь, танці «Трілішешть» з Ясловець, фольклорний гурт «Арканул бербетиск» з Нових Фративців і ансамбль «Арканул» з Фундул Молдовей.

Календар подій фестивалю:

Перший зональний етап відбувся 7 лютого в культурному домі Колаку (зональна фаза у Кимпулунг Молдовенеск).

Другий зональний етап відбувся 14 лютого в культурному домі Дорна Кандринілор (зональна фаза в Дорні).

Третій зональний етап відбувся 21 лютого в культурному домі с. Калафіндешти (зональна фаза з Радівців). Для цього етапу до складу журі входили др. Констанца Крістеску – етномузикознавець, Єутасія Русу – етнограф, професор Петре Горват і професор Петру Олоєру – художні консультанти Центру по збереженню і розвитку культури.

Після закінчення зонального етапу в Калафіндештах, де брали участь і художні гуртки української меншини, слідує художні гуртки, які завоювали перші місця, будуть виступати у фінальному етапі, який відбудеться в періоді 22-24 липня в Кимпулунг Молдовенеск під час проведення Міжнародного фольклорного фестивалю «Буковинські зустрічі».

Ось художні гуртки, які завоювали перше місце в Калафіндештах:

- Вокальний гурт «Буковина» з Калафіндешт – провідник Сільвія Морарі;
- Група танцюристів «Трілішешть» з Ясловець – хореограф Іван Соловєстру;
- Вокальний гурт «Алтіца» з Білки – керівник Феліція Кучуряну;
- Вокальний ансамбль «Флоріле Буковіней» з Городнік де Жос – координатор Піце Збієря;
- Вокальний гурт «Костішанка» з Костіши – керівник учитель Васіле Немцок;
- Вокально-інструментальний гурток «Дор буковинян» з Серету – керівник Луцану Васіле;
- Гурт народних танців «Лука Арборе» з

- Арбора – хореограф Валентин Вледжя;
 - Гурток народних танців «Сіретул» з Серету – керівник Богдан Попович;
 - Вокальна група «Пестреторі де традиції» з Марджіні – інструктор Аурел Галіп;
 - Група народних танців для дітей «Арборе» з Арбора – хореограф Валентин Вледжя;
 - Група популярних ігор дитячого та учнівського клубу з Радівців – керівники проф. Думітру Попович і проф. Александр Куркуца;
 - Українська фольклорна група «Коломийка» з Серету – керівник проф. Зірка Янош;
 - Український фольклорний ансамбль «Негостинські голоси» з Негостини – керівник Николай Крамар;
 - Танцювальний ансамбль «Козачок» з Балківців – керівник Петро Шойман;
 - Ансамбль українських танців «Червона калина» з Негостини – керівник проф. Юліян Кідеша, а хореограф Валентин Вледжя.
- Хочу підкреслити, що негостинські танці одержали від журі максимальну кількість балів.
- Четвертий зональний етап у Фалтічень і Сучаві відбувся 28 лютого в культурному домі в Долгасці.

П'ятий зональний етап в Гуморі відбувся 13 березня в культурному домі Капу Кодрулуй.

Всі учасники зональних етапів одержали дипломи, а ті, що завоюють на фінальному фестивалі-конкурсі «Румунські душевні скарби» в період 22-24 липня 2016 р. I-III-і місця отримують дипломи та грошові призи.

Микола МАЙДАНЮК

Великий піст в українців Добруджі

Наступає Великий піст після говіння. Господині порядкують в хаті, а господарі на подвір'ї і в городі. До вечора говіння господині збирають посуду, роздану по селу(сусідам) всі речі позичені, щоб збиралася і худоба в кошару, бо інакше вона буде розсіяна. В цей вечір господиня, сівши за стіл, не піднімається до закінчення вечері – «щоб сиділи квочки на яйцях».

У першу суботу Великого посту господині збираються до церкви, куди приносять хліб, коливо й мед та роблять панахиду рідним небіжчикам.

Перша неділя Великого посту називається «неділя збірна». Тепер починає танути сніг. «Неділя збір – тече вода з гір».

На другу неділю Великого посту спостерігають погоду: якщо вона в цей день тиха і ясна, така й весна буде в цьому році.

Четвертий тиждень Великого посту – «середньо-хрестний» Середина на четвертому тижні посту – це середина Великого посту. В середу цього тижня – свято Христа. Цього дня печуть «хрестики» зберігають частину з них до сівби. В цю середу і свято яєць. Жінки святкують, нічого не роблять, доки не перелічать яйця, які зібрані від курей в цей день. Вони рахують і стараються зібрати до Пасхи яйця, які їм потрібні для паски і для фарбування.

Цього тижня господині сіяли мак, розсаду капусти й помідорів. Розсаду треба сіяти в піст – «щоб морозу не боялися».

П'ятий тиждень Великого посту називається «Похвальний», бо в суботу цього ж тижня – свято Похвали Пресвятої Богородиці. Шоста субота – Вербна. В суботу на вечірні діти несуть вербу до церкви. Тиждень перед Пасхою називається «Вербним». Цього тижня не можна сіяти конопель і городини, бо «буде ликовите, як верба».

Останній тиждень перед Пасхою називається страстний, чистий. Цього тижня віруючі люди дотримуються посту, сповідаються і причащаються.

Селяни в цей час сіяли ранні ярі зернові культури і горох – «буде колоситься і без бурянів». В чистому тижні не витрясяють і не витирають порох з хати, бо в бринзі й молоці можуть завестись черв'яки. Не прядуть вовну тому, що літом квочки виводять курчат з кривими ногами. Цього ж тижня кожна віруюча людина сповідається перед Богом і просить відпуску гріхів. Треба пам'ятати, що у чистий тиждень не споживають оцет і олію, бо Ісуса Христа напували оцетом під час мук, олією він був мазаний. І кропиву не вживають в дні страстного тижня, бо кропивою і колючками били Ісуса Христа.

Чистий четвер – це день весняного очищення. Люди вставали вдосвіта і чистили в стайнях, коморах, на подвір'ї і в хатах – все повинно було бути чистим. На городі і в саду господар збирав на купу минулорічне листя, бадилля бурянів і підпалював, «щоб очистити землю від морозу, зими, смерті і всякої нечисти».

Страстна п'ятниця. Цього дня майже ніхто нічого не робить. Жінки в цей день фарбують яйця, або пишуть писанки. В цю п'ятницю нічого не сіють, бо якщо посіяли б щось, то все висохло б і нічого не виросло. Є звичай обходити три рази хату на світанку, щоб закурити димом ладану. Це тому, щоб ніякі звірі чи комахи неблизились до хати чи до фруктових дерев. В цей день не можна шити чи прясти і рубати дерева.. Деякі господині печуть паску.

В цю п'ятницю гріх співати. Хто співає в Страстну п'ятницю, той на Пасху буде плакати.

Пасхальна субота. Господині фарбують крашанки, бо крашанки фарбовані в суботу зберігаються протягом усіх свят.

Символ крашанки і писанки сягає язичеських часів. У давнину яйце було символом життя, його зародження. Афінівські сказання говорять, що з одної половини шкаралупи утворилася земля, а з другої небо, з жовтка сонце, а з їх решток зорі.

Відомо, що крашанки і писанки дарувала наречена своєму судженому й цим ніби мовляла: «якщо мене візьмеш – народжу тобі такого красного сина, як це яєчко». Крашанкою чи писанкою проводили і проводять по хребті худоби, щоб вона була гладенькою. Крашанки виносили і виносять в поле, підкидають вгору, промовляючи: «рости жито-пшениця, як високо підкинуті яйця».

Дівчата вмиваються першою крашанкою – «щоб кращими бути». Вірять, що свячене яйце може заспокоїти зубний біль.

Товчене на порошок лушпиння крашанок підсипають до кормів курям – «щоб краще неслося».

За звичаєм шкаралупи святих крашанок зберігаються. Цими шкаралупами закурюють хворих. Хворого накривають, а коло ніг ставлять горщик з запаленим дерев'яним вуглям і на те вугля сиплять шкаралупи свячених крашанок. Вірують, що цей дим з шкаралуп вилічує різні хвороби: лихорадку, біль вух, наврочення і т. п.

Легенда про крашанки:

Коли Ісус Христос був живим, жиди били його каміннями, які перетворились в червоні крашанки.

На Пасху готують крашанки, щоб напаминати невинну кров Ісуса Христа, пролиту за гріхи людства.

Перші червоні крашанки приготувала, як нагадує Марія Магдалена, щоб порадити своїх сестер і рідних. Вона дала кожному по крашанці, кажучи: «Христос воскрес!» «Всі відповідали: «Воїстину воскрес!»

Після Воскресіння Христа сталося диво. Апостоли всюди в місті Єрусалимі возвіщали, що Спаситель воскрес із мертвих. Одна перекупниця, що продавала яйця, не хотіла вірити і сказала: якщо правда, що яйця, яких я продаю, не червоні, настільки правда і історія про Воскресіння. Ще не закінчивши все висказати, як відразу всі яйця в кошиці почервоніли, як кров. З тієї хвилини і вона повірила у Воскресіння Ісуса Христа. Щоб напаминати цей випадок, готуються для Пасхи червоні крашанки.

Найкращі писанки в Румунії виготовляють на Буковині. Тут що не хата, то й майстерня. Кожне село має свої вподобані мотиви, взори, кольори. Сплетіння ліній, оригінальні орнаменти різноманітні, дзвінкі кольори, їх точно й охайне виконання – чарують всіх.

Віргілій РІЦЬКО

Фото автора

Деталі «Буковинського меридіану» Юрія Ракочі (III)

(Продовження з № 1-2 (січень) 2016 р.)

Питання лісу в житті й творчості Юрія Ракочі, для якого він був душевною розрадою, стало лейтмотивом досі написаних у нас (правдоподібно, і деінде) статей про нього. Перед кількома роками тому близький молодший друг, толковий знавець поетичного єства і скрупульозний видавець його творчості Михайло Михайлюк продеталізував цей лейтмотив відтінково-романтично-задушевним стилем: майже 20 років, після закінчення лісної школи, Юрій Ракоча «віддав охороні природи – храму Божому, в якому до кінця своїх днів знаходив душевний спокій і розраду, і якби не християнський звичай, що людину треба похоронити на цвинтарі, (його) прах мала б покрити земля серед лісу біля струмочка, куди він ходив щодня на безсловесну розмову з вічністю» («Наш голос», № 164, 2008, с. 12).

Природу, яку обожнював і охороняв, Юрій Ракоча знав дуже добре. В цьому легко можна було переконатися хоча б його просто знахарським знанням (успадкованим, як сам зізнавався, від матері) підбирання лісних квітів і трав на чай добірного смаку, якого в продажі (як про це мені особисто довелося пере-свідчитися) ніде не можна було купити. Щоправда, це – дрібний, майже банальний, але все ж таки показовий факт. Більш важливе те, про що навряд чи тоді хто-небудь знав (будучи зразково скромним, він «не бив у бубон» про свої знання), а тепер, після стількох років, напевне, таки ніхто не знає, що природу, зокрема рослинний світ, Юрій Ракоча знав по-науковому. Це видно хоча б з того, що назви рослин і квітів він подавав (письмово, при різних нагодах) не лише по-народно-укра-

їнському, але і по-румунському та і по-латинському, як це видно з Легенди лісу, записаної ним українською, частково і румунською мовами (з прикінцевим П.С.: «Am scris ucrainește, că sunt ucrainean, și românește, că-mi plac harnicele române și bravii români» – «Написав по-українському, бо я українець, а – по-румунському, бо мені подобаються працювати румунки і мужні румуни»), як у сімейний альбом-збірку величальної поезії Ой у саду-винограду, видану мною в Бухаресті 1971 р. В цій же збірці на сторінках 234-235 Юрій Ракоча вклеїв надто цінну річ для спізнання нащадками (включно і літературними) його незвичайної наукової особистості – копію посвідки, даної йому, коли був директором школи с. Балківці Радівецького району Сучавської області, Ботанічним музеєм Клузького університету (№ 17/1952 р.) (підписаної відповідальним Ботанічного музею д-ром Еміліаном Цопа), якою «посвідчується, – читаємо в даному документі, – що товариш інженер Георгіе Ракоча, як хороший знавець диких (спонтанних) і культивованих у Добруджі рослин, спіробітничав з нашою установою між 1948-1949 рр. З цієї нагоди він допоміг нам у встановленні географічного розповсюдження рослини Leonorus-Cardiaca, як і у відкритті нової форми Туркестанського береста-ільми (Ulmus pumila L.), а саме форми heterphilla, яка буде зачислена/уведена до Флори Exsicata Румунської Народної Республіки» («Muzeul Botanic al Universității din Cluj, nr. 17/1952. Adeverință. Prin prezenta se adeverește că tovarășul S.Ing. Gheorghe Racosea, ca bun cunoscător al plantelor spontane și cultivate din Dobrogea, a colaborat cu instituția noastră între anii 1948-1949. Cu acest prilej, d-sa ne-a ajutat la stabilirea repartiției geografice a lui Leonorus-Cardiaca precum, și la descoperirea unei forme

noi a Ulmului de turkestan (Ulmus pumila), anume forma heterphilla, care urmează a fi înserată în Flora Exsicata a Republicii Populare Române. Această adeverință o eliberăm la cererea tov. Gheorghe Racosea, directorul Școlii elementare Bălcăuți, Raionul Rădăuți, Regiunea Suceava. Responsabilul Muzeului Botanic, Dr. Emilian Țora»). Згідність копії з оригіналом посвідки звірив касир кооперативу с. Дерманешти Сучавської області Георгіе Матейчук.

Беручи до уваги вищесказане, можна збагнути, як прикро і болісно було на душі сертифікованому науковцеві-природознавцю Юрію Ракочі, коли він повним правом викладача марицейської школи якось «дозволив» собі тактовно звернути увагу батькові учня, що не успівав у навчанні, одержавши у відповідь настільки безжалісну, убивчу і принизливу відповідь: «А ви шо – професорь, ви – бригадірь!» (тобто не інженер-науковець, як уважали його в Клузькому Ботанічному музеї, а навіть нижчий чином від лісного). Юрій Ракоча гідно переніс грубу образу, не доправдовувався, бо знав, що село, як пише одна із сучасних українських новелісток, – безжалісне, воно вбиває.

Любов до лісу постала в Юрія Ракочі ще в ранніх дитячих і юнацьких роках, коли, напевно, утвердилась і його складова душевного резонатора сприймати ліс як душевний спокій і розраду, деталі чого навряд чи були вказані ним де-небудь, і які він подав на сторінках 115-116 моєї збірки Ой у саду-винограду як паспортизацію до написаної там же ним «22 квітня 1973 р. у Марицеї на Бечкову Неділю» Легенди лісу: «Розказували мені цю легенду ще в дитинстві чудові мої мама Марія («Минька») Дмитрівна Ракоча, по жіночій поколінні з родини Олекси Довбуша, і тато Дмитро Андрійович Ракоча («Митро Маринин») з родини Ференца Ракочі. Тридцять шість років прожили серед лісів, а з ними і ми діти: сестра Рузя, брат Роман і я. Родились і зросли в лісах. Тато служив побережником (курсив наш – І.Р.) у графині-грабінні Релен Ст. Дукуц, рожена Флондор із Жадови Сторожинецького району Чернівецької області». Подана, як у науковій фольклористиці деталі паспортизації Легенди лісу, підтверджують той факт, що вона широко побутувала на Сторожинеччині в той час, і навіть у різних варіантах, що свідчить про її живучість: «Трошки інакше, – підкреслює Юрій Ракоча, – цю саму легенду оповідали мені також подруги і друзі мого дитинства старенькі милі, добрі: моя мама Мариня Андріївна Ракоча, священник Теодор Шкраба, цьоця Ниця Пташничка, вуйко Філіп Гумайло, цьоця Рузя Тирнавська-Боянчук, тітка Ірина Манимеч, учительки Марія Кирилович, Марія Камінська, священник Іван Халус, перві Ізидор Сідорко і Орест Ісак, Кость Тодерюк, Георгій Ісак, Мозер Тунь, Георгій Сідор, Туцьо Ісак, вуйко Георгій Бучацький, учитель Віктор Часниковський, Йоган Штам». Переказувана стількома особами, в умовах дитячого життя «серед лісів», як виражається Ракоча, своїм змістом, можливо, дана легенда не могла не подіяти у певній мірі на утвердження в дитинстві його душевної складової ліричного сприйняття величності лісу.

Спогад про Юрія Ракочу

(14 березня 1908 – 7 березня 1991)

Народився Юрій Ракоча у Жадові (нині Чернівецька область), а помер у Марицеї Сучавського повіту.

Він викладав нам надзвичайно українську мову, повчав шанувати її. Любив природу і дуже сердився, коли хтось зламає хоч одну гілочку. Казав: ти би любив, якби хтось тобі зламав палець чи руку?

Коли приходив до мене у Марицейку і йому хотілося закурити, виходив надвір з хати. Я запитував чому він це робить, а вчитель пояснював: у хаті на стіні образ, а там, де образи, курити гріх.

Багато років тому, коли Юрій Ракоча ще викладав у школі, коли у селі народжувалася дитина, то він робив їй «чек», тобто вкладав в ощадкасу на її ім'я кількості леїв з умовою, що їх можна буде вибрати, коли тій дитині сповниться 18 років. А за цей час наростуть проценти.

Коли садив деревце, то закопував у його корінні пляшку, в яку клав газети (місцеві і центральні), зазначував імена людей, котрі у той час керували громадою. У марицейському парку, який був створений з допомогою учнів Юрієм Ракочем, ще й нині є, мабуть, закопані пляшки.

Та більшість з них були розкопані секуритатею, завдяки «добродіям» марицейським.

Коли я був учнем Серетського ліцею, а пізніше студентом у Сучаві, і коли ми зустрічалися, він казав мені: «Дорогий Миколо, мене страшенно переслідували!».

Розумію, що секуритатя робила свою справу, але мені невтямки, чому наші люди були «юдою» для пана Ракочі. Казав на це Юрій Ракоча: на світі є люди, але є і «людини». Казав ще наш учитель, що треба цілувати жінкам руки потріскані від роботи, а не руки з розмальованими нігтями. Один з віршів Ю. Ракочі називається «Руки, що хлібом пахнуть».

Він дарував учням книги. І я маю від нього немало книжок, в тім числі і кількатомну антологію української поезії. Ходив я з паном Ракочем у ліс «слухати і чути Бога». Там він казав «Отчешаш», але приносив у ліс і цукерки, щоб годувати ними мурашок.

Ми, учні, заслухуватися, коли учитель Юрій Ракоча розповідав нам про опришка Довбуша. При дорозі між Марицеєю і Калинештами знаходилася «криничка Довбуша», про яку він турбувався.

Хай буде йому земля пепром і пухом!

Микола КУРИЛЮК,
бувший учень Юрія Ракочі

Іван РЕБОШАПКА
(Продовження в наступному номері)

ДВІ КВІТКИ: АНКА І КОНВАЛІЯ

У восьмирічній школі села Балківці Сучавського повіту працюють дві дуже добрі подружки: Анка і Конвалія. Анка викладачка української мови, а Конвалія викладачка румунської. Анка і Конвалія співпрацюють, допомагають одна одній, застосовують різні методи, щоб навчати дітей якнайкраще, організовують конкурси і проекти для рідної мови.

На Святі Рідної Мови дістала і я запрошення, тому що Анка була моя учениця. Вона мене не забула, і я її не забуваю. Таких людей, які поважають свою родину, свою маму і рідну мову не треба забувати.

«Свято рідної мови» відбулося 20 лютого в культурному домі села Балківці, в якому брало участь багато учнів і з інших повітів. Анка і Конвалія переконані, що ніколи не треба забувати рідну мову, не треба забувати давні українські звичаї й традиції. Багато талановитих дітей є в українських селах. Учні, яких приготують Анка і Конвалія, займають перші місця на конкурсах. Вони обидві справжні українки – одна з Негостини, а друга з Балківців.

Місяць березень дуже важливий для українців: по-перше, святкуємо генія України, великого Кобзаря Т.Г. Шевченка, а також свят-

кується і Жіночий День. Ці дві весняні квітки, Анка і Конвалія, заслуговують всю честь і повагу від своїх учнів, від родичів і від всіх тих, хто їх знає. Вони ще молоді і перед ними є гарна майбутність.

На многая і щасливих літ їм і всім жінкам з нагоди 8 Березня.

**Феліція ГРИГОРАШ,
Негостина**

Сім'я – гордість моя

Я Олена Ткачук, живу у Сучавському селі Данила.

Це моє рідне село. В цьому селі я вперше побачила денне світло.

Родичі мої були працьовиті селяни. Вони виростили четверо дітей. Я була третя їхня дитина.

З малої дитини я забавлялася ляльками, котрих сама виробляла з різних шмат. Часто ляльки були учні, а я їхня учителька.

Коли я сповнила 6 років, поступила в перший клас в школі с. Данили. Це було 1948 року.

Перший мій підручник був Буквар. Любила вчитись і була доброю ученицею.

У 1955 році поступила в лицей ім. Стефана Великого у місті Сучаві, де вчились тільки хлопці, та українська секція була змішана – хлопці і дівчата.

Після чотирьох років я стала випускником теоретичного лицю. Мені тоді було тільки 17 років і я не знала куди мені іти.

Моя односельчанка Марія Ткачук учительювала в с. Поляни на Мараморощині і закликала і мене в те село. І так я почала працювати як некваліфікована учителька.

Там я пізнала молодого некваліфікованого учителя Дениса Ткачука, з котрим пізніше одружилась.

У 1963 році я і мій муж вирішили вступити до

Педагогічного інституту у Сігеті, і після двох років стали кваліфікованими учителями.

У 1965 році ми подумали вернутись на Буковину і почали працювати в с. Думбрава, гр. Гренічешти.

В тому році у нас народилась перша дитина: Люба Дойна.

1971 року народився наш син Валентін Мугурил, а 1979 року народилась наша дочка Валентина Грацієла.

Ось так в нашій сім'ї вже було п'ятеро осіб. Роки минали, діти росли. Проїшов час, щоби діточки наші вирішили ким хочуть бути в житті. Дівчата вирішили стати учительками, і нині учительюють в школі с. Данила, а син захотів бути робітником.

Діти одружились, сім'я збільшилась двома зятями та невісткою, яка викладає французьку мову в школі с. Данила.

Ось і так в нашій сім'ї п'ять педкадрів: тато, мама, дочки і невістка.

Протягом років я учительювала на Буковині в селах Думбрава, Калинештах Енаке, Мала Марицейка, Якобешти та найбільше років в с. Данилі.

Мій муж працював в с. Думбрава, Якобештах, а найбільше в с. Слобозія.

Муж учительював 42 роки, а я 40 років і в 1999 році ми стали пенсіонерами.

Із внучкою

У листопаді 2014 року помер мій муж, і від того часу я шукала дещо робити, щоб час минав скоріше і так прийшло мені на думку написати цю статтю про свою родину.

Олена ТКАЧУК, с. Данила

«ТО МИ ВІРИМ З ТОБОЮ, ТАРАСЕ...»

*То ми вірим з Тобою, Тарасе,
у щасливі прийдешні часи.
Нехай смуток тривоги, печалі
Та й розчиняться у барвах краси.*

Й. Палятинський

Увірування Тараса Шевченка в крашу долю України та увірування і надія українського народу у його щасливе сучасне і майбутнє життя завжди йшли та йдуть пліч-о-пліч, як запевняє письменник і журналіст Й. Палятинський, бо «Ім'я Шевченка – то наш стяг!», що майорить вже 200 років над горизонтом рідного краю, сповіщаючи їхню довгождану волю й незалежність.

Йосип Палятинський, непересічний українець і щиросердечний професіонал, для якого Україна, український народ та рідна українська мова – святині, як і в духовного світоча Тараса Шевченка, стали провідними в житті та творчій діяльності.

Цього навчає і остання книжка Й. Палятинського «Вони – наша гордість», якою автор «відкриває» портрети найкращих синів свого народу, які живуть скрізь поміж нами і з нами на чолі з невмирущим сином української нації Т.Г. Шевченком та нашими буковинцями М. Черемшиною, С. Яричевським, В. Івасюком, К. Смалем, І. Миколайчуком, Дм. Гнатюком та іншими діячами культури, що словом і піснею, всіма своїми діями стали на службі свого народу. Отже, як свідчить у передмові Василь Васкан, член НСПУ, ця книжка висловлює спрагу українського народу за правду і волю «за непересічних українців, з яких гуртується народ України, багатомовна родина українських патріотів...» (див. передмова «Невгамовне серце»). Це – книжка розповідей та інтерв'ю про людей, що люблять з відданістю свою прабатьківську землю, свою рідну мову і культуру, свій бездолений народ з надією, що до кінця Господь благословить його світлою долею.

Книжка Й. Палятинського містить розділи «На теренах життя» і «Ми є народ якого велич сила», побудовані на принципі шевченківської відданості, честі і гідності перед Україною та українським народом, а про це свідчить віщий «Кобзар» Шевченка з своїми думами, баладами та поемами і його мученицька доля, що разом передалися нам в «синтез народного вселюдського досвіду», як згадує О. Гончар (див. «Ім'я Шевченка – то наш стяг», с. 129). «Кобзар» Шевченка – книга правди, волелюбності і національної гідності, яка стільки часу горить у наших серцях і просвічує духовний шлях всіх українців у любові до Бога, до свого народу та України.

Журналіст і літературознавець, Й. Палятинський гордий тим, що в його рідних околицях повсюди творили великі митці, як Лесь Мартович, Василь Стефаник, Марко Черемшина та інші, про яких Максим Рильський писав: це – письменники, що зробили б честь будь-якій літературі світу (див. «Марко Черемшина і Сильвестр Яричевський – одностайці»). Буковина, наприклад, не може забути жертву свого чарівного пісняра-інтерпрета Володимира Івасюка, автора «Водограю» та безсмертної «Червоної рути», який був викликаний по телефону 24 квітня 1970 р.і більше не повернувся, бо схопила його навіки «червона стихія» про яку, із жалем, пригадує нам автор (див. «Талант, що належить вічності»). А скільки таких, брутално зірваних, долей на Україні з рядів найкращої інтелігенції?

Добрий і вірний друг Й. Палятинського Кузьма

Антонович Смаль, фольклорист, композитор та етномузиколог, зображений посмертно незабутнім портретом «Людина неперевершеної працездатності». Подвижник української пісні, що зазнав жертвні наслідки переселення своїх батьків з Польщі в Україну після Акції Вісла, закохався настільки у неї, що зійшов вздовж та впоперек Україною, щоб здати недалеко сорока пісеньників з нотними записами і сховався навіть зі мною за українською піснею по Румунії – Буковиною, Добруджою та Мараморощиною, видавши два томи народних пісень Буковини та один том пісенної України і Добруджі, лівобережжя та правобережжя Дунаю. Народна пісня це –

невід'ємна частина культури українського народу» (див. «Людина неперевершеної працездатності», с.48), визначав невтомний Кузьма Смаль завжди з усмішкою, коли здавав новий пісенник, а Й. Палятинський нотує за словами українського композитора й фольклориста з Румунії Івана Лібера, рецензента співпраць Кузьми Смалю та І. Кідещук, що їхній внесок – одне із найбільших досягнень української музичної кудьтури в Румунії» (там само, с.50). Поряд з Кузьмою Смалем висвітлюється портрет його друга й сусіда італієніста-перекладача Івана Степановича Труша, з подібною долею, що до 23-ох років під поляками звався Аркадій Щербань і був змушений покинути своє ім'я через зневагу гнобителів Польщі та Радянщини, в якій зазнав страшних років українського Голодомору у 1932-1933 рр., зазнав страхіття «визволителів» і бачив розстріляних тавивезених у Сибір таки з своєї сім'ї, боровся у визвольній дивізії «Галичина» проти німецьких окупантів, бував у полоні під тортурями і знову на фронті, де був тяжко поранений і врятований Богом за свою духовну чистоту перед своєю нацією. Іван Труш, герой, якого пізнав і я, друг Кузьми та пана Йосипа, зазнав «справжнє пекло», але ніколи не перестав любити свою неньку Україну, всім серцем і душею, пише Палятинський (див. «Крізь жорстоке випробування – до самоутвердження» с. 16). Тоталітарна система вважала його ворогом, але Бог благословив цю людину письменницькою славою – творити переклади з української літератури на італійську мову. Здійснив переклади понад 200 українських письменників і став членом Італійської Універсальної Академії ім Федеріко ді Свеліва, щоб залишитися після смерті незабутнім.

Недавно, у мирний час, молодим ще студентом '70 років Мирослав Куск, друг по журналістиці пана Йосипа, був засланий в Казахстан, як «журналіст націоналіст» за те, що вивісив на

ЧНУ з любові до України державний прапор. Хоч постійно переслідуваний, йому вдалося доказати свою любов до ближнього, як професіонал, якого нагородили званням Заслуженого журналіста України те, що й належало доброму словеснику, який працював довгий час геологом та простим робітником. Як журналіст патріот, Мирослав Куск радить, що настав час «закопати сокиру» і азом працювати для України (див «Школа його життя» с. 6). Так, у духовній монографії своїх ближніх, зокрема кульпрацівників, письменників та видавців, зустрічаєм Сідонію Ковалюк-Орлецьку (Кіцмань), Мирослава Попадюка та Володимира Карого (Покуття), Олександру Кару (Тернопіль) та інших людей, проіннятих гарячим патріотизмом до України-матінки, яка зараз переживає жорстокий час московської окупації. Це – найболючіша рана України, бо не згоїлися ще жажливі наслідки Чорнобильської АЕС (див. «Душі його пориви Світлій пам'яті Мікульського – ліквідатору аварії...») і настала Голгофа розп'яття українського народу війною Кремля на Сході України, де гинуть захисники та невинний народ в обороні територіальної цілісності та незалежності України (див. «Ми з вами воїни-захисники» і «Ми за мир у всьому світі»). Тому Сідонія Ковалюк-Орлецька у своїй останній поетичній збірці «Сльози любові й печалі» засуджує антигуманну, експансіоністську, убивчу політику над своїм рідним краєм : «О Боже /Скільки їх вже полягло/ За нашу неньку-Україну! (див. «Життя у творчому доробку Сідонії Ковалюк-Орлецької» – «Герої не вмирають» с. 32), або «Україно, пробудися, повстаньмо/ Проти нелюдів руських проклятих... (там само). З Покутських земляків, де існують шість лауреатів Шевченківської премії – композиторів, художників, співаків та літераторів, виокремлюються зараз сучасники Й. Палятинського – Мирослав Попадюк та Володимир Карий, митці-подвижники українського письменства, що зробили Снятинщину відомою на цілу Україну.

Інші портрети Й. Палятинського належать людям з обмеженими фізичними можливостями – інвалідам, якими автор звертає увагу українському суспільству, що вони, за висловом Олександра Мургу, замдиректора Кіцманської райдержаміністрації при управлінні фізично обмежених людей, не просто категорія людей. Це окремі життя, окремі трагедії, окремі людські надії... (див. «Вища мудрість народу творити добро...» с. 93). Цікаві інтерв'ю подає автор буковинської духовної монографії про дітей інвалідів та про людей перестарілого віку, яким держава, благодійні програми і акції суспільства – типу «Милосердя» допомагають покращити життя.

Існують ще інтерв'ю з представниками Кіцманської культури (Оксана Тошук), музичної школи(Ірина Мігірюк), бібліотеки-скарбниці мудрості(Оріся Сухолотюк) та народного мистецтва (Валентина Білокрила), які демонструють що духовна Україна живе художніми талантами своїх людей і красою їхньої душі – людяністю та миролюбством.

Перед нами постає цінна буковинська монографія розповідей та інтерв'ю «Вони – наша гордість», якою відданий патріот України Йосип Палятинський оспівує мирний, працюючий і нескоренний український народ, що не втратив надії в Бога та у свої власні сили, відроджуючись завжди з «руїн і попелу», як міфологічний птах Фенікс, щоб дбати за свої землі та ідентичність, невмирущість своїх предків, свою культуру, рідну мову та християнську віру – символи національної незалежності. Хай Господь-Бог обдарує незалежну і цілісну Україну миром і благополуччям щоб процвітала у братстві разом з мирним російським народом, а Вам, пане Йосип Палятинський, і Вашим співвітчизникам-героям монографії бажаю міцного здоров'я та на многії, спокійнії та благополучнії літа!

Іван КІДЕЩУК

Міжповітовий конкурс «СВЯТО РІДНОЇ МОВИ»

Якщо Верховна Мудрість/Бог дозволив першолюдям отримати спроможність пізнавати добро і зло, то створив і умови застосовувати цю силу пізнання: подав можливість увічнитись силою продовження роду та силою володіння над всім сотвореним на землі. Задля цього «розсіяв їх (людей) Господь ... по всій землі» (Буття:11-8). Живучи в різних кліматичних умовах, пізнаючи різну рослинність, різну земну звирину та різне небесне птаство, люди створили різні засоби спілкування/пізнання, тобто різні мови. І побачив Бог, що воно добре і потвердив «вогняними язиками» спроможність людини говорити різними мовами!...

І розмножились мови по землі до понад 6.000 по сьогодні, але, на жаль, та з певних причин, половина із них опинилась під загрозою зникнення. З цієї причини ЮНЕСКО, на тридцятій сесії своєї Генеральної Конференції, що проходила в Парижі, 26.10.1999 р., оголосило **Міжнародний день рідної мови**, який відзначається щороку **21 лютого**, починаючи з 2000 р., і має за мету «підтримку мовного та культурного різноманіття та багатомовності.»

Що воно є добре, то підтверджують й інші свята: **24 травня** – День слов'янської культури та писемності, **26 вересня** – Європейський день мов, дні мови окремих багатьох країн – **9 листопада** – День української писемності та мови, на Україні, наприклад.

За ініціативою та проектом викладачок Анки Штубіану та Конвалії Григорійчук з села Балківці, повіт Сучава, за підтримкою Міністерства освіти та наукового дослідження, шкільного Інспекторату та Союзу українців Румунії, 20 лютого в новообладнаному місцевому культур-

ному домі відбувся шостий випуск міжповітового конкурсу «Свято рідної мови».

Здавалось, що переповнений зал учасниками конкурсу і тамтешнім людом випередив весну розмаїтими формами та узорами народних строїв, трояндовими обличчями учнів-конкурентів та яскравими виблисками їхніх щирих очей.

Були запрошені та брали участь в конкурсі учні шкіл, де вивчається рідна українська мова: з Сучавщини – Балківці, Негостина, Шербівці,

Калинешти-Купаренку, Калинешти-Енаке, Вашківці, Бродина, Ульма, Извоареле Сучевей, Молдова-Сулиця, Палтіну, Марицея, Мілішівці, Серет, Радівці, Сучава; з Мараморощини – Рускова, Поляни, Верхня Рівня, Ремети, Луг над Тисою; з повіту Тіміш – Щука.

Рідна українська мова представлялась публіці різними формами: декламуванням, усним описанням народного строю рідної місцевості, есе або складанням твору на тему рідної мови, короткими виставами, діалогами, звичаями, піснями, танцями.

В складі журі були Анджела Робу – університетський лектор, Михайло Міхаеску-Анюк – викладач української мови, радник префекта та автор цих рядків. Щиро признаюсь, що досить важко було виокремити переможців і встановити ієрархію трьох призових місць.

Проектом встановлено два розділи: творчі здібності та момент самодіяльності. Якщо в розділі творчі здібності в писемній формі було відносно нескладно встановити «порядок», хоча тут журі відкрило і неадекватні заходи декотрих наставників учнів-конкурентів, то в другому розділі, беручи до уваги різноманітність форм самодіяльності, вік учасників – від першокласників до ліцеїстів – виконання соло, дует, колектив, то роль журі ускладнилась. Насолоджував як нас, так і публіку, кожен виступ зокрема, бо то божественне світло рідної мови, рідної пісні, рідного звичаю виходило не тільки з уст виконавця, а одночасно і з глибини його душі, тобто з тієї прадідівської духовної спадщини, закарбованої в підсвідомості.

Марамороські українці висловлювались своїм діалектом, буковинські своїм, а це надавало їхньому мовленню особливої соковитості, окремої непорочності, затриманої отим святим ставленням до рідного. А те, що просто вражало, то було давнє слово чи вираз, що містять у собі глибокі значення їхнього світосприйняття, створеного пращурами та збагаченого черговими поколіннями, в якому передусім правдиве ставлення людини до свого ближнього. Можна тільки поклонитись перед таким скарбом рідної духовності.

Це було справді свято рідної, материнсько-батьківської мови, не літературної, не настійливо вишуканої, а тієї поєднаної з духом землі, лісу, води та неба, освяченої Світлом мудрості, проникнутої любов'ю до ближнього та по-святотому збереженої і переданої поколіннями в покоління.

Я не можу нагородити такі виступи як тільки найвищим призом, найпочеснішими грамотами. Якщо журі встановило певні ієрархії, то вони не відносяться до виконання дітьми тієї чи іншої ролі, а стосуються моменту виступу, певним емоціям, де «винуватим» в дуже-дуже малій мірі є учень. Я вибачаюсь, якщо моя точка зору не співпадає з іншими – на

це обидві сторони мають повне право. Але в мене є такий аргумент: коли учень при виконанні своєї ролі призабув якесь-то слово, а з його щирих очей по обличчю котяться кришталево-чисті сльози, то ніяк не можна звинувачувати його в не святому ставленні до рідної мови.

Я бачив наставників-викладачів, які не менше переживали в залі перед сценою, аніж їхні «артисти», я бачив наставників-викладачів на сцені, виконуючи ролі разом із своїми учнями і не можу інакше, як тільки поклонитись перед їхнім освітянським подвигом та побажати їм міцного здоров'я, неперервного натхнення в такому святому діянні та Божої ласки в життєвій дорозі до щастя!

Організаторам та всім причетним – того ж самого і великої, стійкої волі продовжувати!

Якщо беремо до уваги Біблійне міфовчення, що Бог сотворив жінку з Адамового ребра, то можна вважати, що першолюди поріднилились, бо чоловік зараз сказав: «Це справді кість від моїх костей і тіло від мого тіла.»(Буття:2-23) Не випадково і по сьогодні відчуття/поняття рідного визначається спорідненістю на основі спільних ознак тіла і крові!...

Потім створились родини, потім роди/народи, а кожен рід/нарід створив свою рідну мову. В рідній мові закарбувалась найсильніша любов до рідні, до рідного звичаю, до рідного неба і землі. І ця любов стала незгасною силою рідного єднання.

Отож, любіть своє рідне і Ви, і Рід Ваш не згаснете ввіки!...

Євсебій ФРАСИНЮК
Фото автора

Вшанування пам'яті БУКОВИНСЬКИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

За ініціативою провладу Сучавської повітової організації СУРу, її голови Іллі Савчука, та за підтримкою голови Союзу Українців Румунії, п. Миколи Петрецького, у поминальну суботу кінця лютого відбулося вшанування буковинських українських письменників усопших в Бозі, більшість із них у післягрудневий період: **Юрій**

Ракоча, Денис Онищук, Микола Чередарик, Корнелій Регуш, Степан Ткачук, Юрій Лукан, Іван Негрюк, Василь Клим, Ілля Кожокар, Іван Непогода, Василь Цаповець, Мирослава Шандро, Павло Шовкалюк.

Панахиду відправив собор преподобних отців святої церкви приміської громади Іпотешть, на цвинтарі якої спочивають, у вічному сні недосягнутих мрій, одні із корифеїв нашого красного слова, біля надгробних християнських знаків котрих склонили голови рідні і запрошені та поставили вінки шани і незгасної пам'яті. Особливо хвилюючим було і те, що супроводила цей поминальний захід найближча рідня кількох із вищезазначених світлич постатей нашої літератури: Аспазія Регуш, Вірджинія Ткачук, Валерія Шовкалюк (дружини-вдови), Ярема Онищук (син) і Діяна Петрару-Негрюк (дочка).

Друга частина вшанування продовжилась в Сучавському сурівському приміщенні за круглим столом. Голова повітової організації **Ілля Савчук** щиро дякує всім тим, хто відгукнувся на запрошення, всім тим, хто став причетним до цього

заходу та признається в тому, що не було в нього можливості проконсультувати якийсь попередній проект в цьому напрямку, але за допомогою добірних учасників в такому важливому кроці просування нашої культури набере досвіду і наступний захід такого характеру буде краще підготовленим.

Запрошується до слова-спогаду найближча

супутниця життя Корнелія Регуша.

Аспазія Регуш: Дорогі мої! Уявіть собі тільки, як мені важко говорити тепер про мого найближчого друга життя! Але можу сказати Вам, що наше подружнє життя було чудовим, бо Корнелій був чудовою людиною. Тримаю в руках перед Вами його збірку новел «Генеральський кашкет» у перекладі на румунську мову і хочу признатись, що під ним усміхається образ нашого сина. Якщо наш син набрав чину генерала, то уявіть собі, якого високого чину сягнув переді мною мій чоловік!... А про його літературну діяльність годиться, щоб говорив його побратим по перу, і попрошу у вас дозволу прочитати те, що сказав про літературний та науковий доробок Корнелія його добрий друг Степан Тка-

чук: «Корнелій Регуш нанизує в намиста слова, що квітують лишень на устах фата-моргани і половіють на крилах бур, починають свою духовну авантюру з верховинського краю, моляться орлам і сповідаються дорогам, якими, відколи світ світом, крокують тіні наших незабутих предків і несуть на плечах у сіру давнину пам'ять отчих домів, що прочитали усі наші зодіаки і літописи» (Слово про побратимів).

Дякую за увагу!

Надається слово-спомин супутниці життя Степана Ткачука.

Вірджинія Ткачук: Дорогі наші українці! В моїй душі не можуть згаснути як любов, так і болюча туга за тим, хто був мені найближчим і найщирішим другом. Єдине, що допомагає мені бути і йти далі життєвою дорогою, це віра, що відійшовши у вічність і подорожуючи разом з небесними зорями, Степан не покинув нас, а тільки пішов до Всевишнього молити кращої долі своїм землякам.

Тому що Степан за фахом був інженером-залізничником, то я рішила приїхати поїздом і це, мабуть, надихнуло мене нанизати кілька рядків про його дитинство, про шкільницьку подорож, про перші літературні спалахи, і все це огорнуте любов'ю та надією родичів в добру долю їхньої дитини. До речі, залізнична електрифікована мережа Бухарест-Брашов побудована і під його наставництвом.

Але понад все Степан кохав літературу, українське слово. Його літературна спадщина налічує сорок сім виданих книг, а це дозволяє вважати Степана Ткачука найпліднішим українським письменником Румунії. Мистецьке поєднання слів, глибока роздумливість та любов до рідного є основою високої оцінки його літературного доробку з боку як фахівців, так і пересічного читача, як в Румунії, так і за кордоном.

Степан Ткачук є співзасновником Союзу

Українців Румунії, фундатором церков, а понад все він був найбільшим поклонником українського слова.

Невблаганна мить забрала його в мене і я молюся постійно Богу, щоб упокоїв його душу і дозволив там, у небеснім царстві, «гомоніти» - як любив він казати - з Корнелієм Регушом, Є. Михайчуком, Ю. Луканом, І. Негрюком та іншими побратимами про наше прегарне українське слово. Дякую вам!

Юрій Чига: Шановні друзі українського слова! Я відчуваю, з ласки Божої, превелике задоволення від того, що знав особисто більшість із наших українських письменників, пам'ять котрих ми вшановуємо сьогодні. І не те, що тільки знав, але й дуже багато навчився у них, бо хто, як не письменники, є найбільшими учителями народу!

Від Корнелія Регуша навчився бути стриманим, розсудливим і терпеливим. Від Степана Ткачука - бути вулканічним у захисті рідної мови, рідного побуту та звичаїв, постійно знаходитись в пошуках народної, тобто моєї гуцульської, мудрості і неперестанно писати про це. Іван Негрюк

якось зауважив мені, що у випадку, якщо буду братись за перо, то ніколи не забувати слова: Письменники пишуть для голови!... - і тому це й називається головним принципом письменства.

Добре пам'ятаю колишні зустрічі з письменниками в рамках заходу «Місяць книги у селах», коли зали культурних домів були переповнені учнями, викладачами, і селянами, бо приходили «пани з міста й дуже файно говорили по нашому!...»

Корисно було б відновити подібні діяння, або знайти якісь-то сучасніші форми прямого спілкування наших українців, головню молоді, з найпочеснішими представниками рідного слова. Дякую за увагу!

Ярема Онищук: Дорогі українці! Для тих, котрі, може, ще не знають, я син письменника Дениса Онищука. У мене надзвичайне душевне задоволення від того, що вперше вшановується пам'ять наших буковинських письменників, між котрими і мого батька. Кажу це тому, що було б зовсім несправедливо не впомянути, старших по

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

(Закінчення на 16 стор.)

Слідами послання Митрополита А. Шептицького «До моїх любих гуцулів – погляд через сто п'ятнадцять літ (II)

Послання до гуцулів і всі настанови цього душпастера актуальні і для нинішніх поколінь, не лише для християн нашого села Ульма, а також сусідніх сіл і взагалі для всіх горян Карпатського регіону де проживають українці-гуцули.

На перший погляд, послання Митрополита Андрея Шептицького звертається тільки до греко-католиків. Знаємо що греко-католицька церква і православна є візантійського обряду, вони сестри. По-моєму, великої різниці між нами не існує.

Якщо послання цього душпастиря актуальні і для наших поколінь, поставаймося спроектувати послання владыки Андрея Шептицького на сьогоднішні дні, щоби порадували і засмутили владыку від відвідин Гуцульщини сьогодні, який плід принесли зерна, засіяні його люблячим батьківським серцем?

Постараємось пояснити актуальність послання, додержуючись форми та порядку оригіналу.

ПОДЯКА ЗА ЇЇ ВІРУ ТА ЇЇ ПЛОДИ

Всі гуцули тішаться, як рясно завітчалась Гуцулія як на українській стороні, так і на румунській. В кожному найвіддаленішому селі та присілку збудовані церкви, церквіці та каплички. Скільки влад і урядів змінилися, скільки біди, страждань і болю пройшло крізь серце гуцула! Але вистояли, не зрікалися своєї віри. В Україні за часів Радянського Союзу були стріляні і палені, виселені і голодом морені, биті і ганьблені, але вистояли, і за це гуцули щодня приймають подяку. Не лише в Радянському Союзі, але й в Румунії греко-католицькі священники були арештовані, засуджені і вислані до Каналу Дунай-Чорне море та інших тюрем, де велика частина з них загинули.

Одні із священників, котрі боролися за Божу віру гуцулів, – це бувший вікар греко-католицької української церкви на Буковині Ісидор Тонюк, котрий зазнав кари тюрем, але Всесвітній допоміг йому вижити. Після звільнення довгий час працював чорноробом, але продовжував свою святу працю, в один час підпільно, а потім священником православної віри. Греко-католицька церква з 1948 р. була заборонена. Він був під «опікою» влади, а також і «цивільних», котрі мали місію «охороняти», цю небезпечну особу («індивіда») – як звучав словник органів «охорони». Всі гуцули Радівецької зони знають покійного отця, котрий за святу правду був караний.

Царство Боже всім жертвам цього знущання, а тим небагатьом, кому Господь подарував дочекатися цієї днини, многая і благая літа.

Радісно, що праця понад столітньої давності не минула марно. Тоді лиш хати-читальні закладалися, яких і я ще запам'ятав, а тепер вже немає неписьменних. Є багато гуцулів вчених, професорів, лікарів, інженерів, юристів... Багато гуцулів з нашого села

та інших гуцульських сіл стали добрими священиками. Одні з них, головні із Галичини, стали єпископами. Одного з цих достойників блаженної пам'яті Патріарха Володимира (Романюка), мученика за правду і віру істинного гуцула Господь сподобив бути Патріархом Київським і всієї Руси-України.

Зростає духовна освіченість горян. Парафії мають церковні бібліотеки, проводяться науково-релігійні конференції, Славиться ім'я Боже в пресі, по телебаченню, також були прекрасні передачі і про гуцульські села, церкви, заняття газдів, народне гуцульське мистецтво.

Вже прийшов такий час, коли гуцула знає світ, як побожного українця, що любить свою віру, свою землю, свій звичай. На жаль, ще існують недоліки школами, де рідна мова гуцула-українця занедбана.

Всі добрі справи говорять самі за себе про файних газдів, проведених та добрих християн, що живуть у Богом благословенному краю.

БАГАТО НЕГАРАЗДУ ЩЕ ЛИШИЛОСЯ

Є у нас така пословиця: «Ліпше гірка правда, ек солодка брїхня». Ходимо до церкви, молимося, споминаємо Всевишнього, але між нами ще чути багато лихослів'я. Пам'ятаю, колись із моїми учнями розмовляв про лихослів'я, що людина повинна

стримуватися, не проклинати, не споминати тяжкими словами святині. Під час уроку я поставив запитання: «Тато ваш, коли нервовий, уклінає /лає/ освячені речі, як церква? Досить багато дітей мені відповіли хором: Так! Тоді я поставив додаткові запитання тим дітям, котрих родичі, головні батько, заклінає: «Як розмовляєте дома, якою мовою? Українською. «А якою мовою заклінає тато?» – румунською. І так я пояснив собі, що наша мова, українська, не має таких грубих слів і тому одні запозичують їх. А це все ж гріх і треба викоренити так само як брехню, лукавність. Лік – то визнання гріха,

прощення, Свята молитва, піст, Сповідь і Причастя, читання духовної літератури, духовне спілкування, поклоніння святиням. Виконуйте канони священника.

ДБАЙТЕ ПРО ЄДИНУ ЦЕРКВУ В УКРАЇНІ ЦУРАЙТЕСЯ СЕКТ

Богу дякувати, що маємо вистраждану, кров'ю і сльозами политу вимовлену в таборах, в'язницях і на чужині Україну. Вже у всьому стали незалежні і єдині, лиш у вірі ніяк не годні поєднатися. Від віку гуцул був православного Святоволодимирського хрещення і ним залишається, чи то будучи православним, чи греко-католиком (це тамчасове розділення – результат вимог історико-політичних обставин). В Україні буде одна-єдина Церква?!

Мені, гуцулові із Румунії, дуже прикро, що наші побратими, гуцули Північної Буковини, Галичини та Закарпаття, далися обдурити себе і своїх діточок москалеві. І на Україні появились різні релігії та секти. Беріть приклад від наших гуцулів, тобто із села Ульма де існують тільки три особи адвентистів і один п'ятидесятник, і ще один блудить, був п'ятидесятником, а тепер шукає «правди», але ще не знайшов.

Дорогі мої гуцули – сусіди із Путильського району Чернівецької області і Верховинського району Івано-Франківської області, чому на Путильщині із 34 православних церков – 30 належать Московському Патріархату і лише 4 до Українського Київського Патріархату? У сусідів Верховинщини – 28 парафій підчиняються Київському Патріархату, а лишень 3 – Московському.

Дорогі наші!

Церква одна, благодать єдина і правдива для кожного, хто з вірою іде до Церкви. Не служіть чужим політичним інтересам через віру!

Юрій ЧИГА

VII-ий Міжнародний симпозиум «Румунсько-українські відносини: історія та сучасність»

Протягом двох днів (26-27 лютого) у залі «Васіле Лукачу» Західного університету «Васіле Голдіш у м. Сату Маре відбулося урочисте відкриття VII-го Міжнародного симпозиуму «Румунсько-українські відносини: історія та сучасність».

Організаторами симпозиуму були Союз українців Румунії та Сатумарська повітова організація Союзу українців Румунії, якою керує новообраний голова повітової організації та генеральний секретар СУРу Люба Горват.

Партнерами події були Повітовий музей з Сату Маре, Ужгородський національний університет, Західний університет «Васіле Голдіш» (Арад) організація Сату Маре, Національний лісотехнічний університет (Львів), Благодійний фонд «Суспільні ресурси та ініціативи» (Чернівці).

На офіційному відкритті симпозиуму були присутні голова СУРу Микола Мирослав Петрецький, голова повітової ради Міхай Адриан Штеф, примар міста Сату Маре Костел Дорел Коїка, пані Алла Кендзера, голова секретаріату Товариства «Україна-Світ» (Київ), відомий український режисер-кінодокументаліст Валентин Сперкач, віце-президент Благодійного Фонду «Суспільні ресурси та ініціативи» Сергій Гакман (Чернівці), генеральний директор повітового музею, Феліціан Поп, доцент кафедри екологічної економіки, спеціаліст з міжнародного права, член-кореспондент Лісівничої академії наук, заступник директора Інституту екологічної економіки Національного лісотехнічного університету (Львів) Іван Дубович, почесний голова

Сатумарської філії Михайло Мачока, почесний голова СУРу Степан Бучута, радник у Міністерстві освіти пані Елвіра Кодря, представники СУРу, представники Повітового музею міста Сату Маре та інші запрошені з України і Румунії.

Роботу симпозиуму відкрила Люба Горват, яка привітала гостей та всіх учасників симпозиуму і запросила до слова новообраного голову СУРу Миколу Мирослава Петрецького.

У своєму вітальному слові голова СУРу сердечно привітав представників місцевої влади за те, що вони постійно допомагають і підтримують Союз у організуванні заходів, представників України та Румунії, які беруть участь у симпозиумі і які представлятимуть свої доповіді, гостей.

Голова СУРу зробив короткий історичний огляд українців, які живуть на території Румунії, підкреслюючи, що більше число українців живе у північно-східній частині нашої країни, у Мараморощині, яка межує з Україною, на Буковині,

Тулчі, а також і у Банатах. Підкресливши, що обидвох народів зв'язує православна віра і надіючись, що і надалі як Румунія, так і Україна будуть докладати всі зусилля для збереження культури, традицій, рідної мови і будуть співпрацювати на користь українців.

Після обіду почалася робота конференції у двох секціях: «Історія та історіографія» і «Міжнародні відносини – культурна антропологія».

Модераторами секції Історія та історіографія були Корнел Град та Сергій Гакман, а секції «Міжнародні відносини – культурна антропологія» Іван Дубович та Юрій Остапець.

Протягом двох днів роботи форуму були представлені цікаві доповіді на різні теми: історичної науки, політології, історіографії, етнографії, антропології та ін.

Ось кілька з тем, представлених дослідниками з різних наукових установ: дослідники Ужгородського національного університету: Воло-

димир Мойжес – Культурно-хронологічні горизонти багатозарового поселення Ужгород-Горяни – урочище Ротонда; Володимир Гуцул – Молдавська кампанія 1497 р. Яна Ольбрахта Ягелова; Оксана Ферков – Марамороські дипломи... I. Мігалі як джерело дослідження земельно-майнових відносин в Марамороші у добу Анжу та Люксембургів; Володимир Фенич – «Ахілесова п'ята» греко-католиків: румунський єпископ Олексій Повцій (1753-1816-1831) і перші два поділи Мукачівської єпархії»; Юрій Остапець – «Особливості еволюції партійних систем у перехідних суспільствах: досвід Румунії та України»; Алла Кендзера, Товариство «Україна-Світ», – Співпраця Товариства «Україна-Світ» та Союзу Українців Румунії: вчора, сьогодні, завтра»; Іван Дубович, Національний лісотехнічний університет, м. Львів – «Сучасні еколого-політичні та правові проблеми транскордонного співробітництва України та Румунії»; Феліціан Поп, повітовий музей Сату Маре – «Історичні румунсько-українські інтерференції та збіги»; Корнел Град – Оттамар Трашке, Західний університет «Васіле Голдіш» Арад – Інститут Історії «Г. Баріціу», Клуж Напока – «Підкарпатська Україна (жовтень 1938-березень 1939)» – аналітичне дослідження; Елвіра Кодря, Міністерство освіти – «Реалізація політики Міністерства освіти, щодо навчання

мовами національних меншин Румунії та вивчення цих мов»; Паула Віраг/Люба Горват, Повітовий музей Сату Маре – «Населення комітату Сату Маре за результатами йосефінського перепису населення»; Михайло Трайста, заступник голови СУРу, редактор журналу «Наш голос» – «Образ українського козака у румунській літературі»; Степан Бучута, голова місцевої організації СУР, Бая Маре – «Досягнення Союзу українців Румунії за 25 років діяльності»; Іван Лібер, голова повітової організації СУР Караш-Северін – «Українці Караш-Северіну – засновники Банатського українства»; Віктор Григорчук, голова повітової орга-

нізації Яси – «Румунсько-українські зв'язки в Молдові»; Дмитро Черненко, голова повітової організації Тульча – «Коротка історія українців Добруджі» та ін.

Всі зацікавлені зможуть ознайомитися з працями учасників із збірки, яка буде надрукована.

Після виступів та дискусій було представлено документальний фільм режисера Валентина Сперкача «Задунайські козаки», а після вечери заслужена артистка України, композитор і співачка Леся Горова порадувала присутніх низкою українських пісень.

Також, хочу згадати, що на закритті форуму успішно виступив театральний гурт Клузької повітової організації Союзу українців Румунії, (керівник Іван Гербіл, голова повітової організації) «Жар-Птиця» з інсценізацією «Кайдашева сім'я» за повістю Івана Нечуй-Левицького.

Варто згадати імена студентів, які так гарно постаралися виконати свої ролі у п'єсі: Михайло Боднарюк, Джіна Джорджета Боднаріук, Маріана Наталя Боднарук, Олекса Бовт, Михаєла Дубович, Юрасек Лучіан Гренюк, Серйожа Іван Грінь, Світлана Юліана Лавіца, Михайло Чіпріан Лушкан, Іван Овідіу Плянчук, Лівіу Романюк, Оксана Славіца, Діана Марія Співалюк, Михаєла Співалюк, координатори Михаєла та Іван Гербіл.

Симпозиум був проведений на високому рівні. За згодою всіх делегацій було вирішено проводити такі форуми щорічно.

Тереза ШЕНДРОЮ

Фото авторки

ВИВЧАЙМО УКРАЇНСЬКУ МОВУ

У „Свободі” 22 січня вміщено відповіді відомого мовознавця Олександра Пономарева на запитання читачів до інформаційної служби Бі-Бі-Сі щодо української мови. Нижче вміщено наступну частину його пояснень.

Співати пісень чи співати пісні?

Це – паралельні конструкції, але традиційніша перша – *співати пісень*.

Я маю чи в мене є?

Конструкція *я маю* справді українська і взагалі слов'янська, а *в мене є* – запозичена з російської.

Чи є стилістична відмінність між словами ряд, низка, перелік?

Одне зі значень слова низка – нанизані на нитку, на мотузку, дротину однорідні предмети, наприклад, низка перцю. Ряд має кілька значень: група, категорія, розряд, лава. Перелік – це список із перерахуванням осіб або предметів. Ці слова мають і спільне значення – сукупність чогось, що йде одне за одним. Наприклад: «З-за очеретів виринула під проміння низка човників» (Степан Васильченко). «Мій пам'ятник ... не сточить ні років довгий ряд, ні часу літ невпинний» (Микола Зеров). У цьому сенсі перевагу потрібно віддавати слову низка.

Чи правильно писати в області наростають проблеми?

Теоретично можна, але ліпше казати в області *більшає проблем*, або стає дедалі більше проблем.

Ліворуч від стола

Варіант ліворуч від стола правильніший від ліворуч стола.

Взаємини, відносини і стосунки

Взаємини має тільки множину і означає стосунки між людьми. *Стосунки* означає зв'язки між людьми і між державами, організаціями тощо. *Відносини* використовують, як правило, в суспільно-політичному значенні: міжнародні відносини, економічні відносини.

Час настав і час прийшов

З двох варіантів – час настав і час прийшов – кращий перший.

Дзвонити й телефонувати

Дзвонити й телефонувати – синоніми. Перший – набагато давніший, другий – виник унаслідок скорочення вислову розмовляти телефоном. Обидва вони літературні й не мають обмежень у вживанні.

Яка відмінність між потягом і поїздом?

У цих слів є спільне значення – низка з'єднаних між собою залізничних вагонів. У такому значенні частіше вживане *потяг*. Воно має тривалу традицію в українській мові. У радянські часи його намагалися зробити застарілим. Редагували навіть клясиків української літератури. Відомий вірш Володимира Сосюри „Коли потяг у даль загуркоче” друкували, замінивши слово потяг на поїзд. Але тепер усе стало на свої місця, і перша строфа цього вірша звучить так:

*Коли потяг у даль загуркоче,
Пригадаються знову мені
Дзвін гітари у місячні ночі,
Поцілунки й жоржини сумні.*

Поїзд у цьому значенні – рідше вживаний синонім. Але тільки поїзд використовують у значенні: ряд візків, саней з учасниками весільного обряду. Наприклад: «Молодий збирає поїзд і їде до молодої» (словник за редакцією Бориса Грінченка).

Яка різниця між словами вірогідний і ймовірний?

Вірогідний – такий, що не викликає сумніву, достовірний. Ймовірний (ймовірний) – можливий, який можна здійснити, виконати.

Яка різниця між умішуватися і втручатися?

Умішуватися (вмішуватися) – вживане в українській мові в значенні проникати кудись, зливатися з чимсь. Наприклад: «Дрібна шляхта бідніша й помаленьку вмішувалася в народ» (Іван Нечуй-Левицький). Втручатися (утручатися) – встрявати в чийсь справи, стосунки. «Ніхто не втручається в моє приватне життя» (Михайло Коцюбинський).

Яка різниця між словами завдання і задача?

Завдання – наперед визначений обсяг роботи, справа, настанова, розпорядження. Наприклад: «Інженери отримали завдання опрацювати плян будівництва нового газогону».

Задача – питання, переважно математичного характеру, що його розв'язують шляхом обчислень за визначеною умовою. Наприклад: «Учителька викликала учнів до дошки і вони розв'язували задачі».

Яка різниця між професійний і професіональний?

Професійний – пов'язаний з професією, фахом (професійна спілка). Професіонал – не аматор (професіональний актор, професіональний лектор, професіональний оратор).

Попастися чи потрапити під обстріл?

З двох близьких за значенням слів – попасти і потрапити – у наведеній словосполучі потрібно віддавати перевагу варіантові потрапив під обстріл.

Як правильно: у 1983-му році чи 1983-го року? У 20-их роках чи 20-их років?

Щодо 1983-го, то обидва варіанти правильні, їх потрібно чергувати.

А в 20-их роках і 20-их років мають різне значення. Кажемо: у 20-их роках опубліковано твори багатьох молодих українських поетів, і українізація 20-их років.

Яка різниця між тощо і таке інше?

Немає різниці, це синоніми. Ще можна додати і так далі, і подібне, і тому подібне.

Чи правильно вживати форму їх у значенні їхній?

Неправильно. їхній – це присвійний займенник, що означає належний їм. Наприклад: у цій господі мешкають батьки та їхні діти. А їх – форма родового або знахідного відмінка займенника вони. Наприклад: ми приїхали в гості до родичів, але їх не виявилось вдома.

Як потрібно казати: у кухні чи на кухні?

З іменником кухня вживані обидва прийменники: у(в) і на. Є невелика семантична відмінність. Кажемо: у кухні з'явився новий холодильник. Але: бабусі дуже подобається готувати страви, і вона багато часу проводить на кухні.

Зарубіжний чи закордонний?

Слово зарубіжний є префіксально-суфіксальним утворенням від рубіж. Останнє рідковживане в нашій мові. Його в значенні межа немає в словнику за редакцією Бориса Грінченка. Тому ліпше користуватися іншим префіксально-суфіксальним утворенням від кордон – закордонний.

Мешканець чи житель?

Семантичної відмінності між іменниками мешканець і житель немає. Але перевагу потрібно віддавати слову мешканець, бо в українській мові жити означає існувати, жити на світі, а мешкати – перебувати в приміщенні, в місті, селі.

Чи правильно кажуть кандидат у президенти, адже президент один?

Але саме множини вживають, коли йдеться про майбутню професію чи посаду. Наприклад, мій син пішов у вчителі, брат зібрався в агрономи. Отже, кандидат у президенти.

У чому різниця між прикметниками військовий і воєнний?

Військовий – пов'язаний з військом. Військовий обов'язок, військовий квиток, військова доктрина. А воєнний – стосовний до війни. Воєнні дії, воєнний період, воєнні злочини.

КУЛЬТУРНИЙ ДЕТЕКТИВ

У четвер, 17 березня, у рамках заходів, які проводяться в Румунії з нагоди відзначення 202-річчя від дня народження Тараса Шевченка, у концертному залі Tinerimea Română відбувся художньо-літературний вечір, організований Бухарестською організацією Союзу українців Румунії.

У заході взяли участь представники уряду Румунії, Союзу українців Румунії, співробітники Посольства України в Румунії, студенти, журналісти і багато запрошених гостей.

З вітальним словом до учасників заходу звернувся голова Союзу українців Румунії Микола Мирослав Петрецький, державний секретар Департаменту міжетнічних відносин при уряді Румунії Амет Аледін, радник-посланник Українського Посольства в Румунії Теофіл Рендюк та ведуча концертної програми, її організатор, голова Бухарестської організації СУРУ Ярослава Колотило.

Вітальне слово голови Союзу українців Румунії: «Позвольте мені привітати вас з нагодою відкриття концерту, присвяченого 202-ї річчю від дня народження Тараса Шевченка. Як всі добре знаємо, місяць березень – це особливий місяць для українського народу, тому що 9 березня 1814 року народився геній українського народу, якого життя було нелегким і коротким, він прожив тільки 47 років, але зате зумів направити український народ до любові, свободи, демократії і боротьби за свої права, а його творчість, перекладена

УКРАЇНЦІ БУХАРЕСТА ВІДЗНАЧИЛИ 202-у РІЧНИЦЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

більш як ста мовами, стала зброєю всього українського народу і другим гімном України.

Союз українців Румунії щороку у місяці березні відзначає у всіх своїх повітових організаціях річницю від дня його народження. Це вже стало традицією для всіх українців з кожного куточка Румунії і символом, який єднає український та румунський народи. Хочу поздоровити і подякувати комітету Бухарестської організації СУРУ на чолі з Ярославою Колотило за цей захід і попросити вас всіх, щоб ніколи не забули спом'янути Тараса Шевченка «незлим, тихим словом».

Концертна програма була представлена виступами артистів з України: заслуженого

артиста України Івана Дерди, Ярослави Дерди, Юлії Котлінської та Анатолії Лаврик; бухарестського інструментального дуету «Зоря» у складі Наталії Колотило Панчик та Міхая Даніела Васілеску; студентів першого курсу українського відділення Георге Андрея, Мікулайчук Роксани, Мокану Крістини, Олару Анни-Марії, Унгурану Меделіни, Васіле Діана, Тимофтії Крістини, Сава Лариси, Спояле Ана-Марії, дітей Марічки Гошук та Миколки Панчика та актриси Дойни Гіцеску.

На закінчення перший заступник голови СУРУ Богдан Мойсей та заступник голови СУРУ Михайло Трайста вручили учасникам концерту грамоти і квіти.

Слід зазначити, що 9 березня, також відбулася церемонія покладання квітів до погруддя Великого Кобзаря, в центральному парку Херестреу у Бухаресті.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Фото Тереза ШЕНДРОЮ

У Сучаві вшанували роковини Шевченка

Захід відбувся у приміщенні бібліотеки «Буковина» ім. Дж. Сбієра.

Брали участь гості з України, а саме завідувачі бібліотек м. Чернівців, Сторожинця та з Герци, які представили цікаві доповіді про життя і творчість Тараса Григоровича Шевченка.

Біографію Шевченка представив проф. др. Александру Овідіу Вінтіле. Він сказав, між іншим, що перші дані про Шевченка в Румунії появились в 1886 р. у часописі «Контемпоранул».

Іван Боднар сказав, що коли був головою Сучавської філії СУРУ, заснував галерею «Тарас Шевченко» в приміщенні Сучавського сурівського дому.

Я пригадав, що коли був учнем в VI кл., декламував на сцені дому культури села Маричеї вірш Шевченка: «Мені тринадцятий минало».

Я сказав кілька слів про Йона Козмея, якому в березні мало сповнитися 65 років.

Козмей переклав твори Шевченка на румунську мову і є єдиним доктором філології в Румунії із дисертацією, присвяченою Кобзареві.

Сказав я кілька слів і про Юрія Ракочу, який народився і помер в місяці березні.

Декламаторка Марія Петрашук

«Газдою» цієї події був др. Георге Габріел Керебуш, директор бібліотеки «Буковина».

Учениця національного коледжу «Міхай Емінеску», Марія Петрашук декламувала на українській та румунській мовах вірші «Думи мої, думи» та «Заповіт».

Щось «наших» у залі не було, крім Івана Боднаря, Михайла Мігаеску-Анюка та мене...

В кінці цієї події присутні побачили виставку картин художника Івана Боднаря.

Микола КУРИЛЮК

ДИТЯЧІ СТОРІНКИ

Оксана ЛАВІЦА

Історія, яка трапилась кілька років тому в моєму селі Вишавська Долина, підкреслює дружність, яка існує між моїми односельчанами.

Це було влітку. В одному домі жила молода сім'я, у них було троє дітей – двоє дівчаток і хлопчик, якому було лише два роки. Чоловік працював, а жінка доглядала вдома дітей. Одного дня після обіду жінка вийшла погодувати худобу, вона не закрила дверей за собою, бо це було влітку. Діти гралися в хаті, жінка трохи затрималась коло худоби, а коли вернулися до хати, почала готувати вечерю.

Після якоїсь години жінка покликала дітей вечеряти. Дівчатка прибігли, а хлопчика не було. Мати спитала дівчаток:

– А де це ваш братик?

Вони озирнулись і одна з них сказала:

– Та він був тут з нами, ми не знаємо куди він подівся.

Жінка кинулась шукати, вона звала його, але хлопчик не відповідав. Обшукала всі кімнати, потім вийшла надвір і шукала на обійсті. Зі страхом заглянула в криницю, яка була біля хати, але хлопчика ніде не було.

Вона дуже перелякалась, не могла збагнути, де міг подітись хлопчик за такий короткий час. Подзвонила чоловікові, а той зв'язався з головою сільради, яким в той час був Василь Онюжик, чоловік із нашого села, дуже добра й порядна людина. Він скоро скликав людей і вони пішли на пошуки дитини.

Вони заглядали в кожну криницю, потім пішли гори, бо село розташоване між великими берегами. Почало вже сутеніти, стало

Дружність моїх односельчан

прохолодно. Жінка з горя не знаходила собі місця, вона знала, що хлопчик був лише в одній білизні. Її заспокоювали й казали, що знайдуть хлопчика.

Шукали всю ніч, а на світанку люди, втомлені, почали потрохи розходитись.

Ніхто вже не сподівався, що хлопчик знайдеться живий, бо вночі в нас ходять ведмеді, інші звірі, навіть і собаки могли б спричинити зло такій малій дитині, або хлопчик міг просто замерзнути, бо дуже маленький і майже роздягнутий.

Мешканці села дуже переживали за матір, втішали її, як могли. Вже був ранок і люди пішли трохи перепочити, щоб потім знову почати пошуки.

В цей час один вівчар знаходився на пасовиську з вівцями. Він ішов попереду

овець і враз почув наче якесь скигління. Подумав, що то якась собачка й хотів піти далі.

Коли глянув, у рівчаку під кущем щось ворушилося. Підійшовши ближче, побачив, що то була маленька дитина. Хлопчик був дуже холодний і, зігрівши його, скільки зміг, він лишив свої вівці й побіг в долину, несучи дитину матері.

Жінка, яка здалеку помітила, що хтось несе дитину, плачучи, сказала чоловікові:

– Глянь, вже несуть нашу дитину, здається, мертво!

Але коли їй передали дитину, вона не змогла повірити своїм очам: хлопчик був живий, вона не повірила, що дитина жива після холодної ночі. Жінка

пригорнула дитину до грудей, з радістю ладна була всіх розцілувати. Хлопчика забрали до лікарні, де його оглянули й сказали, що дитина, крім простуди, не має нічого.

Після трьох днів хлопчика виписали. Але ні до сьогодні ніхто не може збагнути, як така мала дитина, що ледь ходила, могла так далеко зайти від їхньої хати. Між іншим, той хлопчик тепер вчиться в українському лицейі імені Тараса Шевченка у Сіреті.

Загадки

Цвіте синьо, лист зелений
Квітник прикрашає
Хоч мороз усе побив –
Його не займає.

(жоніөвөд)

Ніде не купиш,
На вагах не зважиш,
Сам здобуваєш,
У комору складаєш.

(внненғ)

У лісі зростає,
У столяра побував,

В кімнаті оселився,
Полотном укритися.

(лшш)

Що за хатка – дивина?
З скла прозорого вона.
Табунцями, як у річці,
Рибки плещуться в водичці.

(млірөвөд)

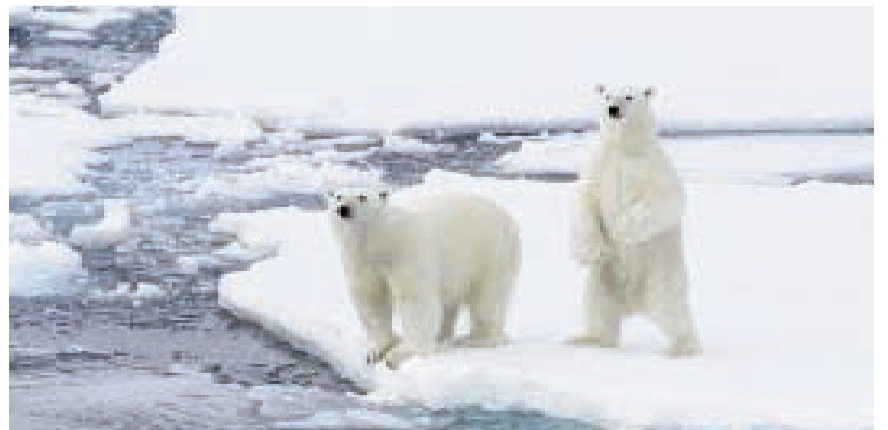
Він жовтенький і сипучий,
У дворі лежить у кучі.
Якщо хочеш – можеш брати
І фортецю будувати.
Тільки воду мусиш мати.

(жосіш)

Ведмедиця

Чому північну шапку Землі ми називаємо Арктикою?.. А от чому. Назви багатьох сузір'їв зоряного неба ми одержали у спадщину від древніх греків: Плеяди, Оріон тощо. Серед них і назва Велика Ведмедиця, Мала Ведмедиця. Ці яскраві сузір'я стали символами Півночі.

«Ведмедиця» — грецькою мовою «арктос». Арктика — це прикметник від слова «арктос» і означає «ведмежий». Звідси й походять назви країн, які знаходяться на півночі, під сузір'ям Ведмедиці.

Я СВОЮ МАМУ ДУЖЕ ЛЮБЛЮ ТА ШАНУЮ

Мати – це та, що дала життя, дала можливість з'явитися на цей світ, побачити сонце та небо, пробігтись зеленою травицею, проявити себе у цьому світі. Навіть, коли мама багато чого забороняла робити, життя, яке вона дала, дає можливість проявляти себе, творити у нашому світі, нести у нього свій труд, тепло своєї душі.

Мати – найрідніша людина. Її голос, яким би він не був, мелодійний чи ні, все одно наймилозвучніший. Теплі руки матері – це перше, що відчуває малюк.

Мама – це ранковий дотик, ніжний або бадьорий: «Вставай, моя дитинко, час до школи!» Це теплі руки, ласкавий погляд. Це радість, коли ти отримав гарну оцінку, виграв конкурс. Або тоді, коли ти просто прибіг додому, захеканий.

Я свою маму дуже люблю та шаную. Те, що я шаную маму, означає, що я бажаю їй міцного здоров'я і щоб в радості минали її дні!

Сон

На панщині пшеницю жала;
Втомилася; не спочивать
Пішла в снопи, – пошкандибала
Івана сина годувать.
Воно сповитеє кричало
У холодочку за снопом;
Росповіла, нагодувала,
Попестила, і ніби сном,
Над сином сидя, задрімала.
І сниться їй: той син Іван
І уродливий, і багатий,
Уже засватаний, жонатий,
На вольній бачиться, – бо й сам
Уже не панський, а на волі;
І на своїм веселім полі
Удвох собі пшеницю жнуть,
А діточки обід несуть...
І усміхнулася, небога.
Прокинулася – нема нічого!..
На Йвася глянула; взяла
Його, гарненько сповила,
І копу дожинать пішла,
Поки не чути ланового.

Тарас ШЕВЧЕНКО

ПОДРАЖАЩЕ ЕДУАРДУ СОВІ

Слова Тараса ШЕВЧЕНКА

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Narrante, con amore

Voice

1. По-сад-жу ко - ло ха - ти - ни На вспо-мин дру - жи - ні
І яб-лунь-ку, і гру-шеньку, На вспо-мин є - ди - ній!
Бог дасть, ви-рос - туть. Дружи-на під дре-ва-ми ти - ми
Ся-де со - бі в хо - ло - доч - ку З діт-ка-ми ма - ли - ми.

1. Посаджу коло хатини
На wspomин дружині
І яблуньку, і грушеньку,
На wspomин єдиній!
Бог дасть, виростуть. Дружина
Під древами тими
Сяде собі в холодочку
З дітками малими.

2. А я буду груші рвати,
Діткам подавати...
З дружиною єдиною
Тихо розмовляти.
«Тойді, серце, як бралися,
Сі дерева садив я...
Щасливий я!» – «І я, друже,
З тобою щаслива!»

Подражаніє – наслідування.

Мама

Снилось мені ясне сонце,
Що в хаті світило, -
А то лиш так моя мама
Дивилася мило.

Приснивсь мені легкий вітрик,
Що пестив колосся, -
А то мені моя мама
Гладила волосся.

Снилась мені ягідочка,
Як мед солоденька,
А то мене цілувала
Мама дорогенька.

Снились мені Ангелки,
Що в рай мене несли,
А то мене мами ручки
До серця притисли.

Снилося мені, що на крилах
Я в гору несуся, -
А то мене із постелі
Піднесла матуся.

Марійка ПІДГІРЯНКА

Вшанування пам'яті БУКОВИНСЬКИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

(Початок на 9 стор.)

віку прожитому письменників, як це подеколи трапляється. Вони творили у так званих наших літературних початках і не завжди в сприятливих умовах для виявлення нашої культурної ідентичності. По-друге, вони були і тими наставниками початківців по перу, як був, наприклад, мій батько для Степана Ткачука, як він сам це признавав часто.

Батько почав писати з 1923-го року і писав постійно, але не все написане ним було опубліковане, тому що часто не відповідало політичним напрямкам певного часу та певного місця.

Коли він помер 1975-го року, в одній із літературних газет Чернівців було написано: «Помер скромний слуга пера!» Його шанували не за кількістю написаного, а за якістю. За опікою місцевих авторитетів школа, де він навчався на Україні, поставила на своїй споруді мармурову дошку шани з барельєфом мого батька. Авторитети міста Гура Гуморулуй при вході до місцевого музею поставили дошку шани особистостей міста, в списку котрих знаходиться також ім'я мого батька.

Він жив і пережив бурхливі історичні часи Буковини, і все це написано в його книжці «Спомини», яка була видана в Чернівцях у вид. «Букрек», за упорядкуванням та надзвичайною передмовою вельмиповажного уні-

Подасмо нову адресу по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

верситетського професора Володимира Антофійчука. Частково книга є автобіографічною, але в ній легко впізнається крихтина історії Буковини, і шкода б було, щоб буковинці з обох сторін кордону, не прочитали її.

Дякую за увагу!

Євсебій Фрасинюк: Вельмишановні друзі! Говорити про письменників це просто привілей. Але неправильно б було сказати, навіть і тільки дещо, про одного, а про іншого ні. Тоді скажу інакше. Вшановувати своїх письменників означає вшановувати рідну культуру, означає освідомлювати, що належиш певному історично-духовному простору, в якому впізнаєш своїх пращурів, свою рідню, друзів, цілий рід, а насамперед самого себе.

Читаючи їхні твори, в їхніх персонажах впізнаємо риси наших знайомих, друзів, рідних і, нарешті, свої; відчуваючи відлуння емпатії різні душевні стани їхніх ліричних Я, відчуємо душевні переживання наших пращурів, друзів, рідних і, нарешті, свої.

Отож, читаймо твори наших письменників, щоб пізнати самі себе, а зробимо це, то впізнаємо Всесвіт! Це буде найцінніше надбання нашого життя-буття.

Вважаю, що Вшанування українських письменників, і не тільки відійшовших у вічність(!), треба, щоб стало однією із **головних та обов'язкових культурних діянь** в річному календарі кожної повітової організації СУРу, завершенням яких став би захід національного рівня в такому значенні вшанування, а це вповні відповідає основному передбаченню нашого Статуту (Розділ I, стаття 3).

Дякую за увагу!

*

Не можуть українці не закінчити будь-котрий духовний захід як тільки, хоча б і коротким, концертом. І так, преподобний отець Михайло Кобзюк проспівав пісні «Думи мої, думи мої...» – на слова Т. Шевченка та «В мене єдине бажання (Mai am un singur dor)» – на словах М. Емінеску. Викладач української мови Лоредана Мендріштян та її учнівський вокальний гурток «Надія» насолодили публіку динамічним виконанням ряду українських народних та авторських пісень. Закінчився момент цього особливого душевного резонансу виступом вокального гурту «Свекрухи» – наставник-диригент пані А. Гуцан, який майстерно виконує ряд українських пісень. Пісня «Я українець з роду в рід» – слова С. Ткачука, музика А. Гуцан – набрала почесності, офіційно ще не визнаної, духовного гімну українців Буковини.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОЮ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

ISSN 1223-1614

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România